

Srbská kultura II.

Literatura a film

Srbská literatura - obecně

- literatura psaná “srbsky”
 - ve starších obdobích:
 - staroslověnština srbské redakce
 - ruskoslovanský jazyk
 - slavenosrbská jazyk
 - od 19. stol. mluvíme o srbské literatuře v užším slova smyslu
 - ve 20. stol. (i dříve) vícedomí autoři
- literatura psaná v “jiných” jazycích srbskými autory
 - chorvatsky: Vladan Desnica
 - černohorsky: Petar II. Petrović Njegoš
- srbština součástí jiných jazykových konceptů
 - ilyrština
 - srbochorvatština
 - západní (bosenská) a východní (srbská varianta)

Давидъ твельце помни ст ^{св}частнаи помяти

Сиромне въ слово нсло
кобъ шльбя н
клетъ слово нсебъ н
сиромне а къ а не сятъ
къ еи ше нсе нсего не
къ и нх у то же еже еи
в томъ жи котъ етн
жи котъ есвтъ куако
къ шект катъ мъ
скатъ тса нтъ адего
необетъ н къ т а с ло
са нн шъ е а нм а мию
н шъ сн пр д есвтъ да
телъ ст ко д асвтъ а тель
св коуетъ осветт д а в н
къ р оу н м оу тн м а не къ
тв о в тн н а ч б а в т е

д а с т а р о у е т а о с в т т н н е к
св к т н с т н н н н н ж
п р о с к т ц а в е т а к а к о г о у а к т
г р е д о у ш а т о к в а м н р в б м и
р е м н м а р т е м к к н н
м н а с г о н е п о з н а к с о в о
с п р а в е н с к о н е г о н е п р и н е
с л и к о ж е н х у п р а н е т н д a
с т н м а ш к л а ч е д о м i s o
ж и е м к н т н к р о у о и
к л к н м а в г о н ж е н е шъ
к р k e n н шъ п о х o т н л a
тъ с к н e н i шъ п o x o т н m
ю ж e c k н e n шъ e я р o д н
ш a c c н с л o к o л а тъ e б e
н b c e л а n c a k e m a c n e n
д t x o m i c a л a б о у e г o c л a v i o

С
тисон поудятъ о шъ и сикъ
н н а г о д e т н и н с т н ш
а н e c k т a т e л b c t к o у e т a o
н e м a н к a з к a г л e с н e т e g o
ж e р e x г р e д a n n o m н e n p x
д m н o ж e б e t i s o n p a в т a
м e н e к b n шъ n e n a л м e n i
т e g o м a k c n n p e x o m n
к a г t b b x k a г o д e t e t i s o
з a k o n a m n e c ш m a д a n k
к e н e л a г o d e t n i c y н n a
н c x m a л k b y c t a

въ прнестыи е а л а б а
нсно въ дъ тне с а с ть бр по сл а
евн л е . со н ш о г л a н

В анисто же не куаки
н г л e ж e t e m o y e л n c n e
с к n k л o n e шъ y н t k n
с п o k т a n c e л a c k e
д e t e л a c t k o n ш a n o
к o e г л a n o c k a я ш e n
п a d n шъ e p a m a n e p e t e n
д e k a g n t b д a b e c o c a

ты
в н и c t a o ш n н c л o b e
д a n n e c a b p л ж a c e n
c п o k e д a m i c o n e c m a
з a x c i . н o m n o c n ш e н i c
т o o y c o t b л e n i a н e
л n a c n n g л a n c e m e
п р r c л a n e c n t b i шъ k e
ш a m n p e ш e ж e a m o y k
т o a c n d a шъ a b e t a d a m
к п o c л a k ш и i m a n e y
т o г a e ш i н o t e b c я м o m e
p e y e a з a t a k b n n i o ш a
г o b k н o y c t n n i n c n p a
k n t e n o y t b r n n e k o ж e
p e y e i c a n n p r c k n n i o
c k a n n e c a x o u a n t a n
c t n n b n p o c n ш e n p e ш e
e m i o y t o y c o k e n i p e l e ш n
т e a ш e t y n e c n x c i n n
н a n e m n p r i c k шъ k e ш a
н m e n ш a т a e a z b e p a
ж b e k e b o d e п o c т e д e ж e
к a c e c o n t k e g o ж e в n n e

Literatura osvícenství

- jazykové spory
 - slavenosrbský jazyk
 - ruskoslovanský jazyk
 - lidová srbština
- Dositej Obradović (1739–1811)
 - pedagog, spisovatel, kritik, filozof
 - proklamoval náboženskou toleranci
 - zasadil se o rozvoj vzdělanosti
 - působil na Velké škole, pozdější Univerzitě
- literatura osvícenství
 - didaktická
 - vlastenecká
 - filozofická
 - politická

Literatura 19. stol. – Vuk Stefanović Karadžić

- jazykový reformátor, “otec” srbského jazyka
- prosadil lidový jazyk do literatury a vědy
- reforma pravopisu: 30 cyrilských písmen
- reforma jazyka: lidový jazyk
- pravopis: fonetický (“Piš, jak slyšíš, čti, jak je psáno”)
- slovníky, gramatiky
- sbírky lidové slovesnosti
 - Srbské lidové písně
 - Srbské lidové povídky
- zastánci jeho přístupu se nazývají “vukovci” (i v Chorvatsku)

Srbská literatura 19. stol. – romantismus

- 1847 - zlomový rok pro srbskou literaturu
 - *Nový zákon* (VSK)
 - *Boj za srbský jazyk a pravopis* (Đura Daničić)
 - *Horský věnec* (Petar II. Petrović Njegoš)
 - *Básně* (Branko Radičević)
- velká “čtyřka” romantických básníků
 - Branko Radičević
 - Jovan Jovanović Zmaj
 - Đura Jakšić
 - Laza Kostić
- rysy srbského romantismu (kromě obecných)
 - vlastenectví
 - satira
 - dětská poezie

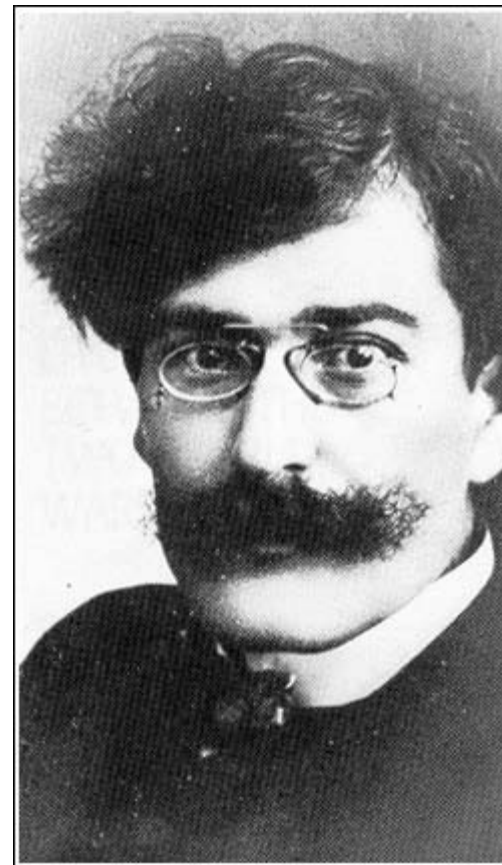
Srbská literatura 19. stol. – realismus

- vlivy zejména ruské
- chybí výraznější román, dominuje povídka
- venkovská idyla
 - Milovan Glišić
 - Janko Veselinović
 - Laza Lazarević
 - Simo Matavulj
- satira a kritika
 - Radoje Domanović
 - Milovan Glišić
- psychologie, ženská tematika
 - Bora Stanković: *Nečistá krev*

Srbská moderna

- francouzské a německé vlivy
- velká “čtyřka”
 - Milan Rakić
 - Jovan Dučić
 - Sima Pandurović
 - **Vladislav Petković Dis**
- rysy srbské moderny
 - dekadence
 - skepticismus
 - iracionalismus
 - v době balk. válek vlastenectví
 - symbolismus

Srbská avantgarda

- levicová avantgardní hnutí
 - expresionismus
 - surrealismus
- Stanislav Vinaver, Oskar Davičo, Marko Ristić
- hledání nových forem a obsahů
- radikální odmítnutí starého světa
- inspirace v nových -ismech
- vizuální poezie
- buřičství
- zenitismus – autochtonní jugoslávský směr
 - Ljubomir Micić
 - Branko V. Poljanski

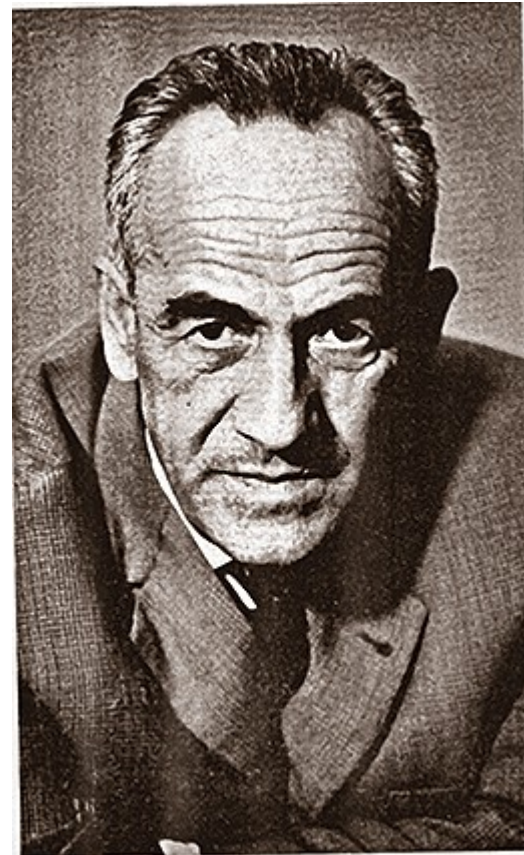

Poválečná srbská literatura - Jugoslávie

- soc-realistické obdobie záhy skončilo (1948)
- partyzánska literatura
- absurdná poetika
- neorealizmus
- historický román
- džínová próza
- magický realizmus
- postmodernizmus

Partyzánská literatura

- Branko Ćopić: *Partyzánské příběhy*
- Mihailo Lalić: *Svatba*

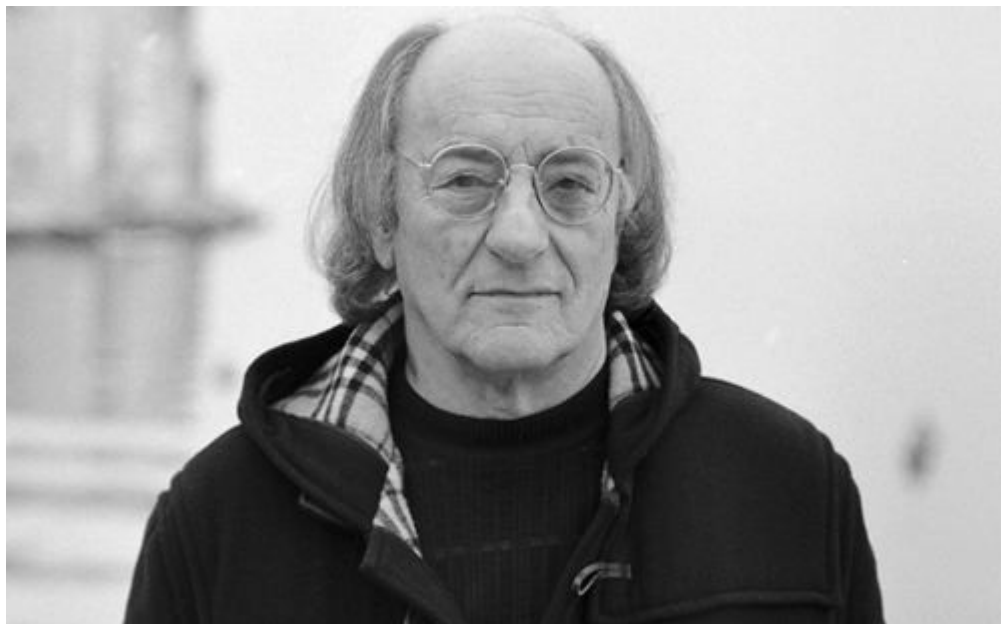
Literatura absurdna

- Miodrag Bulatović: *Červený kohout letí k nebi*
- Branimir Ščepanović: *Smrt pana Goluži*

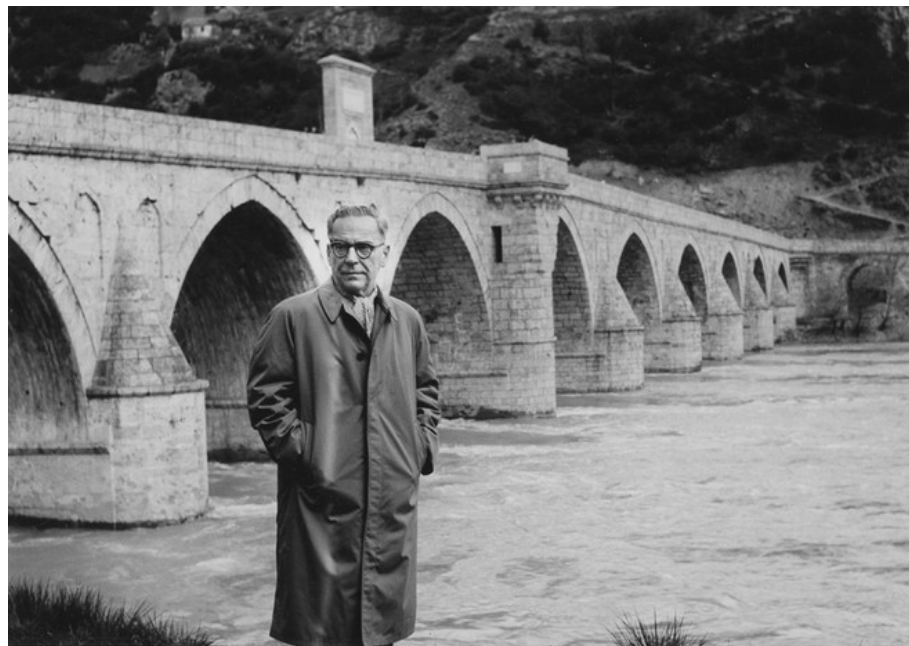
Neorealismus

- Mirko Kovač: *Má sestra Elida*
- Mirko Kovač: *Den k tetování*

Historický román

- Ivo Andrić: *Most na Drině*
 - NC za literaturu 1961
- Ivo Andrić: *Travnická kronika*
- Dobrica Ćosić: *Daleko je slunce*

Džínová próza

- Dragoslav Mihailović: *Prohra* (Kad su cvetale tikve)

Magický realismus (borgesovci)

- Danilo Kiš: *Encyklopedie mrtvých*
- Danilo Kiš: *Hrobka pro Borise Davidoviče*
- Borislav Pekić: *Vzestup a pád Ikara Gubelkijana*

Postmodernismus

- Milorad Pavić
 - *Chazarský slovník*
 - *Krajina maľovaná čajom (SK)*
 - *Vnitřní strana větru*
- David Albahari
- Svetislav Basara
- Marko Šelić
- Vladimir Kecmanović
- Radoslav Petković
- Zoran Ćirić: *Hobo*

Srbská kinematografie

- ve 20. stol. rozvoj v rámci jugoslávské kinematografie
 - “pražská škola” – filmaři se vzděláním z pražské FAMU
 - Emir Kusturica
- od r. 1991 “samostatná”
 - spolupráce s jinými regionálními kinematografiemi
 - herci často hrají členy jiných etnik
 - tématika života během a po válce
 - Dragan Bjelogrić
 - Sergej Trifunović (h)
 - Srđan Todorović (h)

Nejlepší srbské filmy dle ČSFD

1. [Kdo to tam zpívá](#) (Ko to tamo peva), Slobodan Šijan, 1980
2. *Dům k pověšení* (Dom za vešanje), Emir Kusturica, 1988
3. [Underground](#), Emir Kusturica, 1995
4. *Černá kočka, bílý kocour* (Crna mačka, beli mačor) Emir Kusturica, 1998
5. *Hezké vesnice hezky hoří* (Lepa sela lepo gore), Srđan Dragojević, 1996
6. *Sud prachu* (Bure baruta), Goran Paskaljević, 1998
7. *Život je zázrak* (Život je čudo), Emir Kusturica, 2004
8. *Otec na služební cestě* (Otac na službenom putu), Emir Kusturica, 1985
9. [Parade](#) (Parada), Srđan Dragojević, 2011
10. *Vzpomínáš na Dolly Bell?* (Sjećaš li se Dolly Bell?), Emir Kusturica, 1981

Další výrazné či úspěšné filmy

- [Turné](#) (Turneja), Goran Marković, 2008
- [Montevideo, cesta za snem](#) (Montevideo, Bog te video), Dragan Bjelogrić, 2010
- [Srbský film](#) (Srpski film), Srđan Spasojević, 2010
 - <https://www.advojka.cz/archiv/2011/2/newborn-porn>
- [Rány](#) (Rane), Srđan Dragojević, 1998

Velimir “Bata” Živojinović

Dragan Nikolić

Sergej Trifunović, Srđan Todorović

Mira Banjac, Mirjana Karanović

